

**Konkurs przedmiotowy z języka polskiego
dla uczniów szkół podstawowych
1 kwietnia 2025 r. – zawody III stopnia**

Informacje dla ucznia

- W teście znajdziesz zadania różnego typu. W zadaniu z czterema odpowiedziami wybierz tylko jedną z nich. W innym zdecyduj o prawdziwości zdań. Zaznacz w dowolny, ale czytelny sposób każdą wybraną odpowiedź.
- Rozwiązania pozostałych zadań zapisz starannie w wyznaczonych miejscach.
- Czas pracy z testem wynosi 90 minut.

Powodzenia!

Tekst I

Powieść detektywistyczna to odmiana gatunkowa powieści kryminalnej, w której kluczową postacią jest detektyw. Tematyka powieści detektywistycznej dotyczy śledztwa, zmierzającego do wykrycia sprawcy przestępstwa, np. porwania opisanego na początku utworu. Natomiast fabuła powieści kryminalnej jest zorganizowana wokół zbrodni, której występowanie w toku akcji pozwala odróżnić utwór od powieści detektywistycznej. Za prekursora gatunku, jakim jest powieść kryminalna, uważa się Edgara Allana Poe'go, autora *Zabójstwa przy Rue Morgue*. Bohater tej historii, detektyw, wypowiada znamienne słowa: *Śledztwo będzie dla nas rozrywką*. Zdanie to można uznać z kolei za najkrótszą definicję powieści detektywistycznej. Nie tylko Poe wprowadził do światowej literatury postać detektywa. Brytyjski pisarz sir Arthur Conan Doyle także stworzył postać detektywa, który za pomocą metody dedukcyjnej rozwiązywał najtrudniejsze sprawy. W 1887 roku Conan Doyle opublikował pierwszą z serii powieść, *Studium w szkarłacie*, opowiadającą o przygodach Sherlocka Holmesa i doktora Johna Watsona. Do rozwoju gatunku znacząco przyczyniła się także brytyjska autorka Agatha Christie i stworzone przez nią postacie Herkulesa Poirota i Jane Marple.

Na co warto zwrócić uwagę? W powieści detektywistycznej dominantą fabularną jest śledztwo, samo przestępstwo bywa opisane zdawkowo. Bohater, czyli najczęściej prywatny detektyw (Herkules Poirot, Sherlock Holmes) lub detektyw amator (panna Marple) prowadzi śledztwo metodami wnioskowania racjonalnego opartego na obserwacji. Logika jest tu potężną bronią, której używa się w walce o sprawiedliwość. Bohater zjawia się w różnych miejscach, bo prowadzi go tam dochodzenie. Zdarza się też, że przypadkiem trafia w podejrzone rejony. Detektyw nie szuka śladów za wszelką cenę, lecz spokojnie, w skupieniu poddaje analizie poszczególne fakty. Porządek zdarzeń ma często odwrócony, czyli retrospektywny charakter, zawiera liczne zwroty akcji, w rzeczywistości ukazuje następstwa wydarzeń w sposób achronologiczny (od teraźniejszości do przeszłości), a moment kulminacyjny w śledztwie następuje zazwyczaj na końcu powieści.

Oprac. na podstawie: https://pl.wikipedia.org/wiki/Powie%C5%9B%C4%87_detektywistyczna

1. Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń odnoszących się do Tekstu I. (0-2)

1.	Tekst I koncentruje się na pochodzeniu powieści detektywistycznej jako gatunku.	P	F
2.	W powieści detektywistycznej w centrum uwagi znajduje się przestępstwo.	P	F
3.	Agatha Christie stworzyła w swoich powieściach postać i prywatnego detektywa, i detektywa amatora.	P	F

2. Na podstawie trzech wybranych, wskazanych w Tekście I, wyróżników gatunkowych powieści detektywistycznej uzasadnij, podając odpowiednie przykłady z treści lektury, że książka pt. *Zuza Wróbel na tropie* należy do tego gatunku. (0-3)

Wyróżnik gatunkowy:

.....

Przykład z treści utworu:

.....

.....

Wyróżnik gatunkowy:

.....

Przykład z treści utworu:

.....

.....

Wyróżnik gatunkowy:

.....

Przykład z treści utworu:

.....

.....

3. Jaką książkę autora, przywołanego w Tekście I, czytała Zuza na matematyce? (0-1)

Autor:

Tytuł:

Tekst II

Weszłam do klatki i ruszyłam po schodach na górę. Już na piętrze zorientowałam się, że ktoś za mną idzie. Poczułam, jak cierpnie mi skóra na karku. To była otwarta klatka schodowa, przypominała studnię otoczoną schodami. Na zakręcie widziałam górne i dolne piętra. Uchwyciłam poręcz i spojrzałam w dół. Dostrzegłam mężczyznę ubranego w płaszcz i kapelusz. Wspinał się niespiesznie. Nie widziałam jego twarzy, jedynie chude ręce, które przypominały konar starego drzewa. Dlaczego się go wystraszyłam? Wyczuwałam chyba bijącą od niego silną aurę.

4. Opowiedz o wydarzeniu, którego dotyczy przywołany fragment książki *Zuza Wróbel na tropie*. (0-2)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Wypisz z Tekstu II imiesłów przymiotnikowy bierny. (0-1)

.....

6. Przekształć poniższe zdanie złożone w zdanie pojedyncze. (0-1)

Nie widziałam jego twarzy, jedynie chude ręce, które przypominały konar starego drzewa.

.....

.....

7. Wypowiedzenie: *Poczułam, jak cierpnie mi skóra na karku, to* (0-1)

- A. zdanie złożone z podrzędnym okolicznikowym.
- B. zdanie złożone z podrzędnym dopełnieniowym.
- C. zdanie złożone współrzędnie łączne.
- D. imiesłowowy równoważnik zdania.

8. Jaką częścią mowy jest podkreślony w zdaniu wyraz? (0-1)

Już na piętrze zorientowałam się, że ktoś za mną idzie.

.....

9. Nazwij rodzaj podmiotu w poniższym zdaniu. (0-1)

Wspinał się niespiesznie.

.....

10. Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że książka pt. *Zuza Wróbel na tropie* to opowieść o dwóch wujkach? Uzasadnij swoją wypowiedź, odwołując się do lektury. (0-2)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11. Podaj dwie charakterystyczne cechy szyfru Tadeusza Mrozowicza. (0-1)

.....

.....

12. W książce jest mowa o tym, że podobny sposób szyfrowania stosowali (0-1)

- A. Leonardo da Vinci i Carroll Lewis.
- B. Agatha Christie.
- C. Herkules Poirot i panna Marple.
- D. Sherlock Holmes i doktor John Watson.

13. Wyjaśnij znaczenie podkreślonych związków frazeologicznych, które pojawiły się w lekturze. (0-2)

Cały nasz plan jest szyty grubymi nićmi.

.....

Trzymamy cię w szachu.

.....

14. Marcin Konieczny w artykule poświęconym literaturze kryminalnej pisze: *Wśród umiejętności społecznych wyróżniających detektywa do nadrzędnych należy umiejętność prowadzenia owocnej rozmowy oraz zdolność wyciągania od ludzi potrzebnych w śledztwie informacji.*

Podaj przykład sytuacji, w której główna bohaterka książki wykazała się tą umiejętnością. (0-1)

.....

.....

.....

.....

.....

15. Napisz recenzję książki pt. *Zuza Wróbel na tropie*. W swojej pracy odnieś się do poniższego cytatu. (0-20)

Jedną z cech powieści detektywistycznych i jednym z powodów, dla których się czyta powieści kryminalne, jest utrzymywanie czytelnika w stanie gotowości intelektualnej.

Marcin Konieczny

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.